

בעזרת השם יתברך

עולת שבת בישבתו

כי תשא

מתורתם של רבותינו הקדושים ממונקאטש

עולת שבת בישבתו

תוכן ענינים

ניצוצי אור
על עניני הפרשה

ילמדנו רבינו
פרשת פרה – וז' ימי מילואים

לכנת הספיר
על עניני הפרשה

הלכה ומנהג
ורחצו אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם

דעה חכמה לנפשך
מטבע של אש

מילין שפירין

ויהי ברדת משה מהר סיני ושני לחות הערת ביד משה מן ההר

יומא דהילולא

הרה"ק רבי דוד מדינוב זי"ע

יוצא לאור על ידי:

הוצאת אמת

אור תורה מונקאטש
מכון להר"ל ולהפיץ ספרי רבותינו הקדושים
published by:

Emes Publishing Inst.

Ohr Torah Munkacs

P.O.B. 393

Brooklyn, New York 11219

Tel: 347.408.5208

Fax: 718.504.3526

Email: EmesOnline@gmail.com

כל הזכויות שמורות ל:

הוצאת אמת

Copyrighted © 2019 by:

Emes Publishing Inst.

All rights reserved to publisher

The entire text has been newly
edited designed and set.
No part of this book may be
reproduced in any form,
including information storage
or retrieval, in whole or in part,
without written permission
from the copyright holder

נשמח לקבל ולשמוע
הערות והצעות
מהלומדים החשובים

רובי המאמרים הופיעו
בנלוני 'חדש בחדש'
שיצא לאור על-ידי:
'איחוד חסידי מונקאטש'

מחיר: כריכה חריטה
אלקטור ברארי
929.301.6149

פרשת כי תשא

כ, כז) ויפקד מקום דוד. על-ידי-זה "ולא יהיה בהם נגף בפקוד אותם", שלא יצטרכו להיות בהם נגף למות מחמת העבירות.

שם שלמה

זה יתנו גו' מחצית השקל (ל, יג)

ויש לומר בטעם המצוה ליתן מחצית השקל, כי מחצית ממספר "שקלים" עולה "עמלק", שעל-ידי-זה מכחישינן כוחו, כנזכר מש"ס מגילה (יג, ב) שהקב"ה הקדים שקליהן לשקליו. ועל כן נותנין דוקא מחצית השקל.

שער יששכר

העשיר לא ירבה והרל לא ימעט (ל, טו)

העשיר שרצונו להרבות לא ירבה, והרל שרצונו להמעט לא ימעט, כי העיקר שאדם לא יעשה "רצונו" - אלא רצון ד'. כמאמרם (אבות פ"ב מ"ד) "בטל רצונך מפני רצונו".

כ"ק ארמור שליט"א

כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם (ל, יב)

יש לפרש, "כי תשא" אם תרצה להעלותם ולהגביהם שיזכו "לפקודיהם" גאולה שלימה, מלשון (בראשית נ, כד) פקוד יפקוד, לשון של גאולה, "ונתנו איש כופר נפשו לד'" צריכין לעובדו במסירות נפש, כדי לעורר רחמים מגבתי מרומים.

יודעי בינה

ונתנו איש כפר נפשו לד' בפקד אתם ולא יהיה בהם נגף בפקד אתם (ל, יג)

איתא בזוהר הקדוש (ח"ג קכא, א) על אדם שעבר עבירה שחייב עליה מיתה ר"ל, אם מקבל על עצמו מסירת נפש על קדושתו יתברך-שמו, נחשב לו כאילו נהרג בפועל ממש, ושוב לא יצטרך לקבל עונש מיתה. וזה שמרמז הכתוב "ונתנו איש כפר נפשו", שהאדם ימסור נפשו לד' "בפקוד אותם", כשיש לו חטאים, לשון חסרון כמו (שמואל א

ויתן משה ככלתו לדבר אתו בהר סיני (לא, יח)

פרש"י: לדבר אתו - מלמד שהיה משה שומע מפי הגבורה, וחוזרין ושונין את ההלכה יחד. ונראה שהוא משום שתורה לא בשמים היא, ולכן אף הגבורה חוזרת ושונה עם משה רבינו, ללמוד התורה כמו שהיא בארץ.

כ"ק ארמו"ר שליט"א

שני לחת הערת אבן (לא, יח)

ובמדרש (שמות רבה פמ"א ו): כל מי שאינו משים לחייו כאבן הזו אינו זוכה לתורה. כלומר, שאינו נוהג בזקנו מנהג אבן - שהוא דומם שאין גוזזים אותה, אלא גוזז את לחיו, היינו את זקנו, אינו זוכה לתורה. כי הזקן והפיאות מרמזים ל"ג מדות הרחמים, שהן כנגד י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן, וכיון שגוזזו מאין יהיה בו הכנה לתורה.

אגרא רבלה

כי זה משה האיש גו' לא ידענו מה היה לו (לב, א)

וברש"י: כמין דמות משה הראה להם שטן, שנושאים אותו באויר רקיע השמים. ויש לפרש, שבאמת משה רבינו שהוא עצם התורה, היה כארון שהיה נושא את נושאו. וממה שראו "שנושאים אותו" היה להם להבין שאין זה אלא "כמין דמות משה", שאילו היה זה משה רבינו - לא היו נושאים אותו, אלא הוא נושא את כולם.

כ"ק ארמו"ר שליט"א

ועשית כיוור גו' לרחצה ונתת אתו בין אהל מועד ובין המזבח (ל, יח)

מקום הכיוור לרחצה הוא "בין אהל מועד" - מקום התורה, "ובין המזבח" - מקום עבודה. לרמז שאין הרחיצה שלימה אלא על ידי תורה ותפלה.

כ"ק ארמו"ר שליט"א

אך את שבתתי תשמרו (לא, יג)

אמרו חז"ל (מובא ברש"י) כל אכין מועטין. ויש לפרש, שבאמת קדושתה של השבת היא "נחלה בלי מצרים". ועל-כן כל כמה שתשמור האדם את השבת, יהא זה תמיד רק מעט לעומת גדלות מעלת השבת. ולזה אמר "אך את שבתתי תשמרו", שלא שייך לשמור שבת אלא רק בחינת אך - מיעוט.

כ"ק ארמו"ר שליט"א

אך את שבתתי תשמרו כי אות הוא ביני ובינכם (לא, יג)

ברש"י: אות גדולה היא. הנה אמרו חז"ל (ויקרא רבה פ"ג א) אין ישראל נגאלים אלא בזכות שבת. וזהו שאמר הכתוב "אך את שבתותי תשמרו", מלשון (בראשית לז, יא) ואביו שמר את הדבר, כלומר תצפו ואל תתייאשו מן הגאולה, כי יש בכם זכות שבת, ו"אות - גדולה - הוא ביני ובינכם לדרותיכם".

תפארת בנים

לעשות את השבת לדרתם (לא, טז)

חינוך הדורות תלוי בעשיית השבת. כי כפי קדושת השבת כן הוא קדושת דורותיו. ולזה אמר "לעשות את השבת - לדורותם".

כ"ק ארמו"ר שליט"א

טעם מיתה. וזהו שביקש משה "אתה אמרת ידעתיך בשם", הוי"ה גימטריא כ"ו, "וגם מצאת חן" - אותיות חנוך. וכמו שחנוך לא מת, כך "הודעני נא את דרכך", איזה דרך אכנס לארץ להישאר חי.

יודעי בינה

ניצר חסד לאלפים (לד, ז)

בהיות ישראל בגלות חסר ג' אותיות של "אלף": א' משם 'אדנ"י, ונשאר דין. א' מ'אדם', ונשאר דם. א' מ'אמת'. וזהו שאמר "נוצר חסד לאלפים", שיחזור השי"ת חסדו לכל האלפי"ן שחסרים בגלות.

יודעי בינה

ילך נא ד' בקרבנו כי עם קשה עורף הוא

(לד, ט)

ויש להבין דהלא תיבת "כי" משמשת לרוב כנתינת טעם, ומה שייך לומר כאן "כי עם קשה עורף" על-כן "ילך נא", הלא זה דבר והיפוכו. אך יש-לומר דהנה אמרו חז"ל (בבא מציעא צה, א) פשיעה בבעלים פטור. ועל-כן ביקש משה רבינו היות ו"עם קשה עורף הוא" ומרבה לפשוע, על-כן צריך שד' ילך עמנו, וממילא תהא פשיעה בבעלים ופטור, ועל-ידי-זה "וסלחת לעונינו".

תפארת בנים

וירא משה את העם כי פרע הוא כי פרעה אהרן לשמצה בקמיהם (לב, כה)

פירש"י פרוע, מגולה. לשמצה בקמיהם, להיות להם הדבר לגנות בפי כל הקמים עליהם. ויש לבאר שראה אהרן את העם, והכיר בהם כי רק פרע ומגולה הוא חטאם ולהיות גנות בפי כל הקמים עליהם, אבל בסתר ובפנימיות מאת ד' היתה זאת, שלא היו ישראל ראויין לאותו מעשה, ולא עשו אלא כדי ליתן פתחון פה לבעלי תשובה (עיי' ע"ז ד, ב).

כ"ק ארמו"ר שליט"א

ויאמר להם כה אמר ד' אלקי ישראל (לב, כז)

(כו)

הדגיש "אלקי ישראל", כיון שבני לוי לא חטאו בעגל, שמא יתגאו שהם גדולים במעלה מבני ישראל, לכן אמר להם "אלקי ישראל", שד' הוא אלקי כל עם ישראל, כי לא מאסם ולא געלם ח"ו.

אגרא דבלה

ואתה אמרת ידעתיך בשם וגם מצאת חן

בעיני גו' הודעני נא את דרכך גו' (לב, יב-יג)

ידוע שאם היה משה רבינו נכנס לארץ ישראל היה כמו חנוך ואליהוה שלא טעמו

ילמדנו רבינו

פרשת פרה - וז' ימי מילואים

תורה סעודה שלישית פרשת שמיני תשנ"ה

בפרשת פרה אדומה (במדבר יט, כב) הביא רש"י מיסודו של רבי משה הדרשן שפרה אדומה הוא "משל לבן שפחה שטינף פלטיץ של מלך, אמרו תבא אמו ותקנה הצואה, כך תבא פרה ותכפר על העגל". ואילו ביום שמיני למילואים נאמר (ויקרא ט, ב) "ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת גו", ופירש"י "להודיע שמכפר לו הקב"ה על ידי עגל זה על מעשה העגל שעשה". וקשה, כיון שכבר ויתר הקב"ה על מעשה העגל, מה צריך עוד ש"תבא פרה ותכפר על העגל".

ועוד קשה, דבמצות פרה אדומה (במדבר יט, ד) נאמר "ונתתם אתה אל אלעזר הכהן", ופירש"י (שם כב) "לפי שאהרן עשה את העגל, לא נעשית עבודה זו על ידו, שאין קטיגור נעשה סניגור". אבל גבי קרבנות שמיני למילואים "היה אהרן בוש וירא לגשת אמר לו משה למה אתה בוש לכך נבחרת" (רש"י ויקרא ט, ז).

והנראה בזה, דהנה ידוע שבאמת לא חטא אהרן במעשה העגל, כי כוונתו היתה לטובה להציל את ישראל מעון חמור (עיין אור החיים הק). ואפילו על ישראל אמרו חז"ל (ע"ז ד, ב) לא היו ישראל ראויין לאותו מעשה אלא כדי ליתן פתחון פה לבעלי תשובה. והיינו, שבאמת בעולמות העליונים, שהם עולמות המחשבה, לא פגם

אהרן כיון שמהשבנו היתה לטובת ישראל ולכבוד שמים. והקלקול הוא רק בעולם הזה, עולם העשייה, כיון שמצד המעשה הרי סוף סוף עשה מה שעשה. לכן כל שהעולם נעלה יותר כן נקטן פגם העגל, וכל שהעולם ירוד ונמוך כן גדל הפגם. וז"ש רש"י "כי היום ד' נראה אליכם, להשרות שכינתו במעשה ידיכם, לכך קרבנות הללו באין חובה ליום זה", כלומר כיון שהשכינה יורדת לשרות בעולם הזה, לכך צריך כפרה על החטא, כי לערך ירדתה במשכן החטא ניכר יותר.

אמנם נראה, מה שבקרבנות הללו נכפר להם החטא, הוא רק לפי ערך גודל מעלת מקום המשכן, אבל בשאר העולם לא די בכך, ולזה צריך למצות פרה אדומה. דהנה איתא במדרש (ויק"ר פ"א ז) "כל ז' ימי המילואים היה משמש בכהונה גדולה וכסבור שלו היא, בשביעי אמר לו, לא שלך היא אלא של אהרן אחיך היא, הה"ד ויהי ביום השמיני". ונראה לבאר, דהנה מספר שבעה הוא חשבון הנמצא בהרבה מצות שבתורה, כגון מצות שבת, שמיטה ויובל. גם ימי הפסח והסוכות הם שבעה, וכן ימי האבילות והשמחה. והיינו כי הכל ירמוז לשבעת ימי בראשית. אך רוב עניני המשכן והמקדש סובבים על חשבון שמונה, בגדי כהן גדול היו שמונה כו', וכן בושמי שמן המשחה והקטרת היו ג"כ שמונה, גם הבדים היו שמונה, גם הקרבנות שהיו מקריבים לא הוכשרו ליקרב כי אם אחר שמונה ימים, גם השיר שהיו הלויים אומרים על הקרבנות היו משמונה כלי זמר (עיין רבינו בחיי פ' שמיני).

ויבואר על פי דברי המהר"ל (יחודשי אגדות פ"ב דשבת) שהנהגת הטבע הוא תחת מספר שבעה, ז' ימים שבהם נברא עולם הטבעי, אבל מה שלמעלה מן הטבע הוא תחת מספר שמונה - למעלה ממספר שבעה. ועל כן היה רוב עניני המשכן על פי מנין שמונה, כי המשכן והמקדש - מקום השראת השכינה, הוא למעלה מגדרי הטבע והעוה"ז.

והנה ענין משה רבינו, שנאמר בו (שמות יט. טו) "וירד משה אל העם", להיות מקומו בתוך בני ישראל, אשר המה בעולם הזה. ומהאי טעמא "כל שבעת ימי המילואים היה משמש בכהונה גדולה", שבמשך הז' ימי מילואים היה המשכן שייך לעניני עולם הזה. אך "ויהי ביום השמיני" שהוא למעלה מן הטבע, "קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל", ומסר להם עניני המשכן והמקדש.

והנה בפרה אדומה היה כל ענינה בשבעה, כמו שדרשו (במ"ד פ"ט ב) את הכתוב "מזוקק שבעתים" על הפרה, שיש בה "משבעה שבעה", שבע פרות, שבע שרפות, שבע הזיות, שבע כבוסין כו'. ואשר על כן ענינה שייך למשה רבינו, כמו

שדרשו ויקחו אליך פרה אדומה גו' (במדבר יט, ב), לעולם היא נקראת על שמך, פרה שעשה משה במדבר (הובא ברש"י שם).

ולפי"ז יובן, שפרה אדומה מכפרת על פגם חטא העגל בעולם הזה, כיון שהנהגת עולם הזה הוא הנהגה טבעית - מספר שבעה, לכן "תבא פרה" ש"יש בה משבעה שבעה", "ותכפר על העגל" בעולם הזה הטבעי. אבל במשכן שענינה למעלה מן הטבע - מספר שמונה, "הקרבנות הללו באין חובה ליום זה" - "יום השמיני", לכפר על פגם העגל לפי ערך מעלת המשכן.

ולכן ביום השמיני אמר משה לאהרן "למה אתה בוש לכך נבחרת", ואילו למצות פרה לא הוכשר אהרן מטעם דאין קטיגור נעשה סניגור. דפרה אדומה שכפרתה בעולם אשר הוא במנין שבעה, שם הוי העגל קטרוג, ולכן נאמר אין קטיגור כו'. משא"כ במשכן ד' שהוא בחי' "שמיני", למעלה מעולם העשיה, שם העיקר היא כוונת הלב, וכיון שהיתה כוונת לבו לטובת ישראל להצילם מהחטא, אין בזה הפסול דאין קטיגור נעשה סניגור, ואמר משה לאהרן "קרב אל המזבח".

וזה שפי' רש"י "שהיה אהרן בוש וירא לגשת", שהיה רואה את המזבח כתבנית שור (עיין רמב"ן בפרשתן), והיה מתירא ממנו, "אמר לו משה למה אתה בוש", כלומר, במדריגה זו של משכן של יום השמיני, שלמעלה מעולם העשייה - למה אתה בוש, הרי "לכך נבחרת" דייקא, אהרן ולא משה, ובמדריגה זו לא שייך כלל לומר בזה אין קטיגור נעשה סניגור.

לבנת הספיר

ולא ימתו והיתה להם חק עולם (ל, כא)

פעם אחת, כאשר חזר רבינו בעל דרכי תשובה זי"ע מלוויה של גאון וצדיק אחד, חלק לאנשי-שלומו לקח ויי"ש, באמרו שיש מנהג עתיק לחלק יי"ש ומיני מתיקה כשחוזרים מלוויה ר"ל. והמשיך לספר מהיכן נמשך מנהג זה:

בתקופת גלות שפאניא, כשלא הרשו ליהודי להיות במדינה, החליטו שני חברים, סוחרים יראי ד' ממדינה רחוקה, לנסוע לשפאניא לצורך מסחר, כי מדינת שפאניא היתה נודע כמדינה רחבת ידים. כמוכן שלא יכלו לנסוע שם כיהודים, על-כן התחפשו בבגדי עכו"ם והתרגלו לדבר בלשון נכרי, וכך נסעו לשפאניא והתחילו לסחור. בכל בוקר עמדו בעלות השחר, אמרו תהילים ולמדו יחד, התפללו ואכלו, והלכו העירה לסחור עד הערב. בלילה חזרו לאכסנייתם, ואכלו סעודת ערב ממה שהכינו לעצמם בכשרות. ככה עברו כמה חדשים, הם הרוויחו סך מכובד וחזרו לביתם. אחרי איזה חדשים שבו לשפאניא לסחור. וחזר הדבר חוזר חלילה הרבה זמן.

פעם בהיותם בשפאניא, נפל אחד מהם למשכב עד כי נטה למות. ויבך ויתחנן לחבירו:

- **היות שבחיים חיותינו השתתפנו ועסקנו יחד באמונה ובמסירות נפש, ועבדנו את בורא-עולם בכל, על-כן נא ונא, תמסור נפשך בכל מה דאפשר, להביא אותי לקבר ישראל.**

בהיות שנפשו היתה קשורה בנפשו, הבטיח לו חבירו לעשות כדבריו. באותו לילה, נסתלק נפש החולה למרומים. עולם חשך בעד החבר החי. לא די הצער על פטירת חברו,

האיך יתאפשר לו במציאות להביאו לקבר ישראל בארץ הרשעה. נפל ארצה ויבך בבכי גדול, ויתחנן להבורא:

- חברי מת, ואני צריך להביאו לקבר ישראל. רבונו-של-עולם, אינני יודע מה לעשות, היה נא בעזרי, אל תעזבני ואל תיטשני...

ככה הירבה להתפלל ולזעוק אל ד' עד אור הבוקר. אז עמד והתפלל שחרית, יצא לרחובות העיר להסתובב אנה ואנה, ולא ידע להשית עצה בנפשו. בדרך הילוכו פגש בזקן עני אחד מזקני העיר, ונכנס היהודי עמו בדברים. בתוך השיחה הובילו אל בית היין ויתן לו לשותת, ויהי כאוהבו. מדיבור לדיבור, התחיל היהודי לשאלו מדברי-ימי עיר זו. הנכרי סיפר לו שבימי קדם דרו בעיר זאת אומה בשם יהודים, והיה להם בתי תפלה וכנסיות מפוארים כו' כו'. הגיד לו היהודי, שכתיר הוא מאוד משתוקק לראות בנינים אלו, וכשכר-טרחה יתן לו עוד משקה. לאחר הטיול והביקור באתרים, אמר לו היהודי שמאוד מתפעל הוא מכל זה, ו"אם תראה לי עוד דברים כאלה, אתן לך עוד משקה ומעות". סיפר לו העני:

- ליהודים שדרו כאן היה גם בית הקברות, ולו חומה גבוה דלתיים ובריח. אם תשלם לי כך וכך, אלך עמך לשם ותראה מראה אשר לא ראית מעולם.
- אכן מראות כאלו שווים אצלי מאוד ומאוד משתוקק אני לראותו, ואשלם לך כחפצך...

הוליכו העני חוץ לעיר, ושם מצא בית הקברות יהודי, מסובב בחומה גבוה מסוגר ומסוגרת. העני הזקן הלך לדרכו, והיהודי הקיף את בית הקברות למצוא שם פתח פתוח. אמנם כל השערים היה סגורים. חזר לביתו, טיהר את המת ויתנהו בשק. באישון לילה לקחו על כתפיו, ויובילהו עד שער הקברות. מחוץ החומה התחיל לבכות ולהתחנן לד' שיתח לו השער...

פתאום נפתח השער מאיליו. נכנס לתוך הבית הקברות ומצא מרא וקרדום ונסרים, חפר קבר ונתן הנפט לטוכו. סמוך לאור הבוקר, כאשר השלים עבודתו, מאוד כאב לו הראש והרגיש מאוד מוחלש. כשראשו סחרחר עליו, ניסה לחפוש דלת הפתוח, אבל מרוב מתיחות וחולשות נתעלף ונפל ארצה. בכוחותיו האחרונים התפלל שוב להשי"ת ויאמר:

- רבונו של עולם! בחברי התעסקתי אני. מי יתעסק עמי? מי יטפל בי אם אמות...

האיר ד' עיניו, וירא בחלון השער בקבוק משקה. לגם היי"ש וחזרו כוחותיו אליו. חזר לביתו וסיפר כל הנפלאות שעשה עמו הבורא.

מאז - סיים רבינו בעל דרכי תשובה זי"ע - הנהיגו ליתן משקה כשחוזרים מלוויה...

קח לך (פ, לד)

קח לך - כביכול משלך, אני רוצה יותר משלהם (יומא ג, ב)

סיפר רבינו בעל דרכי תשובה זי"ע:

לאחר פטירת הגה"ק בעל נועם אלימלך מליזענסק זי"ע [כ"א אדר], הסכימו תלמידיו החברים, ובתוכם הגה"ק בעל זרע קודש מראפשיץ זי"ע, לנסוע אל הגה"ק רבי ר' מענדל מרימנוב זי"ע. נמנו וגמרו, ובאו שמה בערב שבת קודש אחר-הצהרים. בבואם אל ביתו הבחינו בגודל העניות והדחקות שהיה שורר בביתו. השולחן היה מכוסה בשק. עליו שני חלות קטנות נעשים מקמח דגן פת קיבור. שתי נרות קטנות, בתוך שני רגבי עפר (לי"ם בלע"ז).

שאלו את הרבנית, היכן הוא הרבי? השיבה, שהוא במרחץ. התחיל הגה"ק מראפשיץ זי"ע להתנהג עצמו כבעל-הבית. הלך תיכף לתוך העיר, וקנה הכל מה שצריך לשבת-קודש. דהיינו, מפה לבנה, ושתי חלות גדולות וגם קטנות. נרות גדולות עם מנורות יפות. וערך הכל על שולחן הטהור. החברים הסיבו כולם סביב השולחן, ועדיין הגה"ק מרימנוב זי"ע לא בא.

כשבא הגה"ק מרימנוב זי"ע לביתו, עמדו לפניו להראותו שמקבלין אותו עליהם לאב ולפטרון. אמר להם הגה"ק מרימנוב זי"ע:

- **אז מען ברענגט זיך מיט פון דערהיים, שאט נישט, מעג מען קומען צו מיר אויך. ווייל איך האב נישט וואס צו געבען עסין...**

וכוונתו היה, אם מכינים את-עצמם ביראת ד' ובעבודת השם, ובאים אצלו רק בשביל דיבוק חבירים, גם לו ערב חברותם...

ושב אל המחנה (לג, יא)

...הסבר פנים לישראל והחזיר האהל למקומו (ברכות סג, ב)

מספר רבינו בעל מנחת אלעזר זי"ע:

פעם התנצל הגה"ק בעל תפארת שלמה זי"ע מראדאמסק [יומא דהילולא - כ"ט אדר] לפני הגה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע אשר "היה נודע לבעל רוח הקודש מפורסם", שמה שהחלו אז לנסוע אליו מהמון עם לקבל ברכתו, זה מבלבל אותו, ומטרידו הרבה מחסידתו ומעבודתו, ובפרט ביטול שיעורי לימוד תורתו, וברצונו למנוע את עצמו מזה לגמרי - שלא להניח לבא אליו.

השיבו הגה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע:

- הלא תלמיד חכם אתה, ומדוע לא יעמוד לפניך דברי חז"ל (סוטה כא, ב) היכי דמי חסיד שוטה, כגון דקא טבעה איתתא בנהרא, ואמר לאו אורח ארעה לאיסתכולי בה ואצילה. וכי גם אתה תרצה להיות כזה חלילה, כי הלא אם יבאו אליך לדרוש אלקים, אולי תוכל להציל נפשות ישראל בעצתך, או בתפלתך, ברוחניות או בגשמיות, ולא תוכל להתעלם...

ומשה לא ידע כי קרן עור פניו (לד, כט)

סיפר רבינו בעל מנחת אלעזר זי"ע:

פעם גילו מן השמים למרן הבעל-שם-טוב זי"ע, כי לעומת כוח קדושתו מתנופף מצד הטומאה כוח כת פראנק ימש"ו, ורק בזאת יתגבר עליהם, אם יצרף אליו הגה"ק רבי מאיר הגדול מפרעמישלאן זי"ע, ואיש אחד ושמו ר' משה פאסטיכער (הרועה) - וגילו לו מקום דירתו.

הבעש"ט הלך לרבי מאיר מפרעמישלאן, ולא מצאווהו בביתו, כי התבודד ביערות. הבעש"ט נכנס לביתו, וראה הרבנית מיללת על בנה המוטל בעריסה [- ה"ה הגה"ק רבי ארון ליב זי"ע]. הרבנית השיחה צערה לפני הבעש"ט, שבכל פעם שנולד להם ילד, אמר בעלה "לא על זה התפללתי", והילד נסתלק. אבל את הילד הזה, שמרה כבבת עינה ולא הראוהו לבעלה למשך שנה וחצי. אבל בבוא היום, והילד מסתובב בחדר אנה ואנה, הבחין בו בעלה ואמר לו "נו ארון ליב, איך האב שוין שענערע פון דיר אוועקגעשיקט". מיד נפל הילד למשכב, אחזתו חמה ונחלה עד למות ר"ל. הרבנית צעקה, אבל בעלה לא השגיח עליה, והלך לו להתבודד באחת היערות. הבעש"ט הבטיח לה שיפעל אצל בעלה, ועד אז - אנכי אערבני.

הלך אחריו הבעש"ט ליער, פגש אותו וסיפר לו על שליחותם המשותף, ושצריכים לילך יחדיו לחפש את ר' משה פאסטיך. כאשר התכוננו לנסוע, הפציר בו הבעש"ט על החלמתו של בנו. ואמר לו שאם לא יבריא, לא ילך הבעש"ט אתו. ובעבור שהשליחות נגע לכללות ישראל, ביטל ר' מאיר את דעתו, ובא לביתו ואמר לבנו "ארון ליב, איז דיר נאך נישט בעסער?" מיד השיב לו בנו "ברוך ד', עס איז מיר שוין בעסער!" ושב לבריאותו.

שני הקדושים נשאו לדרך פעמיהם לבקש את הרועה הלז. כשבאו לעירו, חקרו ודרשו אודותיו אצל אנשי העיר, והם אמרו לו שאיש פשוט הוא מאוד, רועה צאן באחת ההרים. באו למקום מרעתו, וראו שהצאן נטושים על פני השדה ונפוצים בכל ההרים, והוא עומד אצל שפת בור, ומדבר כאילו לעצמו, בכל מאמצי כוחו:

- זיסער ג-ט! מיט וואס זאל איך דיר דינען? וואלסטו געהאט שעף צו פאשען, וואלט איך דיר אומזיסט געפאשעט [בורא היקר! במה אוכל לעבדך? לו היה לך צאן - הייתי מרעם בחינם].

בתוך כך דלג וקפץ על הבור, משפתו אל שפתו, ואמר:
- איך שפרינג אריבער דעם גריעב פאר ג-טס וועגען [אני קופץ על הבור למען ד'].

התקרב הבעש"ט אצלו והתחיל לדבר אתו. ענה לו ר' משה:
- שכיר יום אני, ואיני רשאי לבטל מעבודתי לדבר עם אנשים זרים.
- הלא בין כך ובין כך ראיתי שבטלת מעבודתך לדלוג ולקפות משפת הבור, אנה ואנה...
- נו, פאר ג-טס וועגען מעג איך [הלוא למען כבוד ד' - רשאי אני].

אמר לו הבעש"ט:

- הלא גם אני צריך לשיח אתך פאר ג-טס וועגען.

נתרצה לו ר' משה. הסביר לו הבעש"ט עניני אלוקית, ור' משה פאסטיך התחיל להתלהב לאין שיעור וערך. בכל פעם ראה הבעש"ט שעבודת הרועה בוקע חלוני רקיע. אמר לו:

- יש איש אחד אשר ירצה להרוס את יסוד אמונתנו...

שאל עליו ר' משה "מי הוא זה ואיזה הוא?" כאשר אמר לו הבעש"ט שם של אותו האיש, יעקב פראנק ימ"ש, התלהב מאוד. הבעש"ט ראה כי דיבוריו עושים רושם, התחיל ללמדו דת יהודית. בתוך כך שאלו אם יש כאן איזה מעיין שנוכל לטבול. ענה לו ר' משה שבתחתית ההר יש מעיין נובע, וברגע חדא גלגל ר' משה עצמו מראש ההר למקום תחתיתו - וטבל עצמו. גם הבעש"ט ורבי מאיר טבלו עצמם, והתחיל מרן הבעש"ט ללמדו אלף-בית כו'. וסיפר לו מבית מקדשינו אשר נחרב ונשרף, ועתה אם נבקש על גלות השכינה, נוכל להחיש הגאולה...

בשמים נתהווה רעש גדול, והס"ם התגבר למאוד. נתנו לו זמן קצר, ערך רביע שעה, להפיץ שלשה הצדיקים, ובאם לאו, ייכרת לגמרי ומשיח צדקנו יבא. התחפש הס"ם בלבוש אדם, בא לאדון הכפר ואמר לו שג' מכשפים באו בנחלתו וטובלים עצמם בנהרות שלו, והם רוצים להחריב כל נחלתו. כשמוע זאת האדון, אסף אנשי הכפר, ובאו שמה בחרבות וכידונים להרוג אותם. הצדיקים ברחו ונמלטו לנשפם, ונתפרדה החבילה בעוה"ר, עד ישמע קול התור בארצנו...

וייראו מגשת אליו (לד, ל)

בספר בית שלמה מובא מה שסיפר הרה"ח ר' יוסף רייכמאן ז"ל, משב"ק ונאמן ביתו של רבינו הק' בעל שם שלמה זי"ע:

פעם נסע רבינו בעל שם שלמה זי"ע לאסיפת רבנים בעיר פעסט על מסילת הברזל. הבאה"ן היה מלאה אנשים שנסעו ליומא דשוק לעיר אחת, ומחמת גודל הדחקות ואפס מקום, בא יהודי אחד, אשכנזי ותמיים גדול, למקום שישב רבינו זי"ע, ורצה לגלגל דו-שיח עם רבינו זי"ע. נתן שלום והחזיר לו שלום.

האיש ההוא הרהיב עוז בתמימות לבו, לטרוד את רבינו זי"ע, ושאל "היכן נוסע הרבי?" ורבינו השיב לו כראוי. האיש הבחין שרבינו זי"ע מעלה עשן, שאל לרבינו:

- **הלא פלא הוא, העולם אומרים אשר הרבי ממנוקאטש אינו מעלה עשן כלל, ועתה נוכחתי לדעת ההיפוך...**

ענה לו רבינו:

- **אמת כן, בביתי אינני מעלה עשן כלל, רק על הדרך...**

המשיך האי חכם בשאלתו ובתמיהתו:

- **מה נשתנה הדרך? ומה טעם יש בזה?**

ועל זה השיב לו רבינו והסבירו:

- **הלא כבודו יראה המנהג, כי לפני ביתם של אדמורי"ם עומד גבאי על המשמר, להגיד לאנשים הבאים לרבי, הזמן שיכולים ליכנס פנימה, ומתי אין להם רשות. ולכאורה תמוה הוא, למה צריכין גבאי לזה, והלא יוכלו לרשום על הדלת זמני השעות שיכולים לדבר עם הרב? ברם, אין זו הדרך הנכונה, כי הוא חוקת הגוי. ומאידך, אם יהיה הפתח פתוח בכל עת לכל הרוצה ליכנס, בלי שום ממונה וגבאי, הלא אז יבוטל הרבי משיעורי לימודו ועבודתו, ויעבור כל היום בבטלה ח"ו. ועל כרחק צריכין להנהיג סדר בדברים. ומשום-זה צריכין גבאי שיעמוד שם ויהא ממונה על-זה.**

אבל כל זה בביתו וברשותו. אבל כשנוסע הרבי על נתיב הברזל והוא בדרך, שהוא רשות הרבים, הרי יש חשש אולי יבוא עוברי דרכים ויראו הרב יושב בטל, ולא ידעו ולא יבינו כי רעיונותיו משוטטין ועוסקין בדברי תורה, ויתחילו לדבר אתו ולהפריעו מעבודתו. על כן ההכרח להיות מעלה עשן, ויראו על-כל-פנים שעושה דבר מה, וינוחו לו...

הלכה ומנהג

ורחצו אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם

ברש"י: שנינו בזבחים (יט, ב) כיצד קדוש ידים ורגלים, מניח ידו הימנית על גבי רגלו הימנית, וידו השמאלית על גבי רגלו השמאלית, ומקדש.

רבינו בעל מנחת אלעזר זי"ע (חיים ושלוה ריש פרשת כי תשא) הקשה על זה (ועיין גם בלב חיים להגר"ח פאלג'י ז"ל חלק ב סימן ה), היאך נגעו הכהנים ברגליהם בשעה שהתקדשו, הלא קיי"ל (שו"ע או"ח סימן ד סעיף יח) אלו דברים צריכין נטילה במים: הקם מהמטה... והנוגע ברגליו. ואם-כן, למה לא נתחייבו הכהנים נטילת-ידיים בזה גופא שנגעו ברגליהם [ודוחק לומר שהיו נוטלים אחר-כך את ידיהן בפני-עצמם].

רבינו זי"ע, אף ש"בכל זה עדיין צריך עיון", מתרץ בג' אופנים:

[א] על-פי מה שמבאר רבינו זי"ע בספרו אות חיים ושלוה (עיין סימן כה סקי"ד, ובעוד מקומות), דלצורך המצווה, כגון תפילין של ראש או מילה, אינו צריך מדינא ליטול ידיו אחר-כך, עיי"ש. ועל-דרך-זה בנידון דידן, מכיון שהוה דרך מצוותו בכך, אינם צריכים נטילה.

[ב] אף שכאמור הניחו ידיהם על רגליהם, אולי לא נגעו ממש בהם, ולכן לא היו צריכים ליטול ידיהם.

[ג] בטעם שנגיעה ברגלים מצריך נטילה, פליגי הפוסקים. יש שפירשו שרוח רעה שולט על הרגלים [ועל כל מקומות המכוסים], וזה מחייב נטילה. או שהטעם הוא מפני נקיות, כי על כל מקומות המכוסים, וביניהם הרגלים, שולט זיעה וזוהמה.

אם-כן, כותב רבינו זי"ע, להפוסקים דסבירא-להו משום רוח-רעה יש לומר, דאולי במקדש לא היו צריכין ליטול הידים כשנגעו ברגלם, דשם אין שורה רוח רעה.

והוסיף רבינו שליט"א (במכתב קודש לאחד מאנ"ש) שגם לפי השיטות דהמחייב הוא נקיות, יש לומר דרגלי כהנים במקדש לא מקרי מקום מכוסה - כי הכהנים הלכו יחפים, שלא יהא דבר חוצץ בין רגלם לבין רצפת המקדש, ולכן אין מחייב נטילה (עיין פרי מגדים סימן צ"ב).

ועל-דרך-זה מבאר רבינו זי"ע את דברי המשנה (ריש תמיד) שחשיב שם כל סדר שכיבתן וכסותן של הכהנים במקדש, דכשקם והלך להסך רגליו צריך טבילה, עיי"ש. נמצא שהלך כל כך מרחק ממקום שינתו להסך רגליו, ולא נזכר כלל אם העמידו כלי ליטול ידיו, ולאיזה כלי היה שופך המים. ולמה לא? הלא מחיובים בנטילת ידים אחרי שקמים משינה. ובעל-כרחך שדין זה לא שייכי במקדש, כי שם אין רוח רעה שולט.

והסביר בזה רבינו שליט"א (שם) שאף שלפי הרא"ש שהחויב לנטילת ידים שחרית אינו משום רוח רעה, אלא מפני שידיים עסקניות הם (עיין בית יוסף אורח חיים סימן ד), וזה שייך גם במקדש, ואם-כן היאך הלכו הכהנים ד' אמות בלא נטילה בכל בוקר. ברם אין משום טעם שידיים עסקניות גרידא להצריך נטילה תיכף ומיד - בלי הילוך ד' אמות. כי איסור לילך ד' אמות בשחרית בלא נטילה נובע רק מחמת רוח רעה, והיו הכהנים רשאים לילך מרחק כה רב בלי נטילה. אלא אם הטעם הוא משום רוח רעה - היאך הלכו שיעור כזה, וכקושיית רבינו זי"ע, אלא על-כרחך שאין טעם זה מחייב בבית המקדש.

ועוד כותב רבינו שליט"א, אפילו להני ראשונים שידיים עסקניות הוא המחייב נטילה בשחרית, מכל-מקום כבר כתבו תלמידי רבינו יונה (ברכות סף פרק הרואה) על הא שמבואר בגמרא (ברכות ס, ב) שמברכים ברכת השחר על מטתו, דמשמע בלא נטילה, "וזה תימה שמאחר שאין ידיו נקיות היאך אפשר לומר שיברך אותם". וביארו בזה, "שמה שסדרו בתלמוד כך, מפני שהם היו קדושים, ומתוך כך היו נזהרים ורוחצים ידיהם ועומדים בענין שהיו יכולים לומר הברכות בהנקיות, אבל אנו שאין יכולים ליזהר ולשבת בנקיות כל-כך אינו נכון לאומרם אלא עד אחר נטילת ידיים", עיי"ש. ובכגון דא יש לומר, שהכהנים בבית המקדש קדושים הם ונזהרים בנקיות, ולכן אין חשש לומר שידיהם עסקניות הם.

דעה חכמה לנפשך

מטבע של אש

במצוות מחצית השקל, שציווה השי"ת (שמות ל, יב-יג) כי תשא את ראש בני ישראל גו' זה יתנו, דרשו חז"ל (תנחומא ט) הראה הקב"ה למושה כמין מטבע של אש שהוציא מתחת כסא הכבוד כו' ואמר לו כזה יתנו. ויש להתבונן, איזה קושי יש במחצית השקל שנתקשה משה בה עד שהוצרך הקב"ה להראות לו מטבע של אש. ועוד, הרי לא מטבע של אש נתנו, אלא מטבע של כסף.

בושתי ונכלמתי להרים ראש

בזהר (הלך ג ח, ב) הקשה, הלא כלל גדול הוא בקיום מצוות ד' שצריך לעשותם מתוך שמחה ורננה, כמו שנאמר (תהילים ק, ב) עבדו את ד' בשמחה באו לפניו ברננה. אכן בכוא האדם לקיים מצוות התשובה, שהוא אחת ממצוות עשה שבתורה, איך יוכל לעשותו מתוך שמחה. עצם הדבר שהוא בא לחזור מחטאיו פירושו שמתמרמר מאד על מעמדו ומצבו, והוא בשברון-לב וברוח-נמוכה, ואם-כן איך יצויר בו רגש של שמחה ורננה בקיום מצוות התשובה.

הביאור בזה, הבאמת יש להבין עיקר עבודת התשובה איך תהיה מתקיימת. הלא מצד אחד מצות התשובה הוא ש"יתנחם על שעבר, שנאמר כי אחרי שובי נחמתי". ומצד שני צריך גם ש"יגמור בלבו שלא יעשהו עוד", דהיינו קבלה על העתיד

(עיי' רמב"ם פ"ב מהל' תשובה ה"ב). שני דברים הללו לכאורה הם תרתי דסתרי. הרי אדם שיש לו חרטה אמיתית על העבר, הלא לבו מלא רגשי מרידות ושברון. הוא נבזה ונמאס בעיניו, בבחינה שנאמר (עזרא ט, ו) "אלקי, בשתי ונכלמתי להרים אלקי פני אלך כי עונתינו רבו למעלה ראש". אדם כזה, איך יוכל לעשות קבלות על העתיד. כדי לקבל החלטות צריך אדם להיות חזק בלבו ואמיץ ברוחו, שלא יתפעל ממה שכבר קיבל החלטות בעבר ולא קיימם. ואילו כשאדם בוש ונכלם להרים פניו, היאך יקבל ויבטיח הבטחות על העתיד.

לזה צריך שהחונן לאדם דעת ישפיע בו דעת דקדושה, כמו שכתב רבינו בעל בני יששכר זי"ע (מאמר צלא דמהינותא אות יז) שכאשר אדם רוצה לשוב בתשובה, צריך שהשי"ת ישיב אליו הדעת [שנאבד לו בשעה שחטא כמו שאמרו (סוטה ג, א) "אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח שטות", שבורח ממנו הדעת]. ועל-זה נאמר (דברים ד, ט) וידעת היום והשבות גו'. ולכן מצינו בשמונה-עשרה שברכת הדעת קודמת לברכת התשובה (עיי' מגילה יז, ב). כלומר, בהיות דעת המכריע והמבדיל, כמו שאמרו (ירושלמי ברכות פ"ה ה"ב) אם אין דעת הבדלה מנין, יוכל להכריע ולחלק בדעתו - את העבר מן העתיד. מה שהוא בוש להרים מצה, זה רק בנוגע על העבר. אבל על העתיד, יתחזק ויקבל על-עצמו שלא ישוב לזה החטא לעולם.

שני הפכים

ביתר ביאור, הנה בזהר (חלק ג עה, א) מסופר, שרבי שמעון בן יוחאי גילה לבנו רבי אלעזר סודות התורה הקשורים לחורבן הבית. אמר רבי אלעזר: בכייה תקיעא בלבאי מסטרא חדא, והדוותא בליבאי מסטרא אחרא. פירוש, שמחה יש בלבי מצד הסודות העמוקים שנתגלו לי, ובכייה יש בלבי על החורבן שנתגלה לי עכשיו עד כמה חמור הוא. רואים מזה, שהגם שבכיה ושמחה הם שני הרגישים מנוגדים, אף-על-פי כן, כל שהם נובעות משני צדדים שונים - אפשר שתהיינה שתיהן יחד בלבו של אדם.

כך הוא גם בעבודת התשובה. הבכי והשמחה צריך לשכון בבת-אחת בעת קיום מצוות התשובה. הדבר אפשרי יען והם באים משני צדדים שונים. אף שמצד טבע התשובה הוא להתמרמר על העבר, ולהיות בשבירת-לב על מה שחטא והעווה ומנע מעצמו אור אלקי השופע בו מחיי חיים אין סוף ברוך הוא, עם-כל-זה צריך להכריע בדעתו שמצד קבלת התשובה עליו להיות בשמחה. הרי מתנאי התשובה הוא שיאמין שהתשובה מכפרת אפילו חטא ופשע רכבות פעמים. אפילו ביקש מחילה מאת השי"ת כמה פעמים ואחר-כך חזר לסורו בכל פעם, אף-על-פי כן הטוב וסלח יקבלוהו בתשובה. בודאי אמונה והכרה זו יעורר אצלו שמחה וחדוה. הלוא מי שנתחייב ראשו למלך,

ואחר שהתחנן לפניו - מחל לו, ועוד בחר בו להיות מאנשי סגולתו, ישמח ויגל מאוד, ויתאמץ הרבה בעבודת המלך מכאן ולהבא. ככה צריך להיות עבודת הבעל תשובה. כיון שמכיר שהקב"ה מקבל תשובתו, על-כן הימים הראשונים יפלו, ומהיום והלאה יקבל עול עבודתו ותורתו מתוך שמחה.

"כי תשא את ראש"

זהו הענין שהתשובה נמשלה למים, כדאיתא במדרש (בראשית רבה פ"ב) "על פני המים - בזכות התשובה שנמשלה כמים, שנאמר (איכה ב יט) שפכי כמים לבך", והיינו מצד רגשי מרירות ושפלות שבלב האדם, שכן טבע מים שהולך למקום נמוך (כמשאחז"ל בתענית ז, א).

והנה מצות מחצית השקל בא "לכפר על נפשותיכם". ועל זה נתקשה משה איך "ישא ראש"? הרי הבא לחזור בתשובה הוא מלא רגשי חרטה ומרירות עד שאינו יכול להרים ראשו. לזה "הראה לו כמין מטבע של אש", כלומר, אף שמצד אחד אמנם נמשלה התשובה למים, הראה לו הקב"ה "מטבע של אש", שדרכה של אש למשוך למקום גבוה, להורות בזה שהבעל תשובה צריך גם להתחזק ברגשי אש, כדי שיוכל לקבל על העתיד שלא ישוב לכסלה עוד. וזהו שהוציא הקב"ה את המטבע "מתחת כסא הכבוד", לרמוז ענין שאמרו חז"ל (יומא פו, א) גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד.

על פי: אנרא דכלה ביאורי מדרש רבה לפרשת בראשית ד"ה ורוח אלקים תורה מכ"ק אדמו"ר שליט"א ס"ג פ' ויקהל, שבת שקלים, תשנ"ה

מילין שפירין

ויהי ברדת משה מהר סיני ושני לחת העדת ביד משה ברדתו מן ההר

וברש"י: כשהביא לוחות אחונות ביום הכפורים.

מתרין בזה הפלאה, על-פי ההלכה שאם הטעינו חבירו אוכלין ומשקין כשהוא מהלך, אפילו הכניס ויצא כל היום פטור, כיון שהיה בלא עקירה. ובכן, גם לוחות שניות, לא ניתנו למשה רבינו עד שהתחיל לירד, נמצא שלא עקר הלוחות ולא היה עקירה. ומדייק ההפלאה שבלוחות ראשונות נאמר (שמות לב, ז) לך רד, שהלוחות היה כבר בידו כשירד, אבל כאן, בלוחות שניות, כתיב "ויהי ברדת משה מהר סיני ושני לחת העדת ביד משה ברדתו מן ההר", שמשמע שלא נתן לו עד שהתחיל לרדת.

הגה"ק בעל הפלאה זצ"ל עמד בספרו פנים יפות על התורה (פרשת כי תשא ד"ה ויהי ברדת) להקשות: הלוא הר סיני היה רשות היחיד, רשותו של השי"ת לבדו, כדכתיב (שמות יט, יב) והגבלת את העם סביב, מוגבל להשי"ת לבדו. וגם יתכן שהיה הר סיני - הר המתלקט עשרה פחות מארבע אמות, אשר דינו כרשות היחיד. אם-כן היאך הותר למשה להוריד הלוחות מהר סיני, רשות היחיד, למחנה ישראל, רשות הרבים, בעצם יום הכיפורים אשר פסקינן (עיין כריתות יד, א) שיש עירוב והוצאה ליום הכיפורים.

ריבוא כלל ישראל לא עלו להר, שלא היו רשאים לעלות מחמת ציווי ד'. וכיון שדינו ככרמלית שהוא רק מדרבנן, על-כן לא נאסר אז.

מכל-מקום עדיין קשה, שהרי למטה במחנה הוי רשות הרבים כיון שהיה שם ששים ריבוא, אם-כן היאך הביא משה רבינו שם את הלוחות, הלוא הוי מעביר ד' אמות ברשות הרבים. ולא מסתבר לומר שעמד אז בסוף ההר בשיפוליו, ולא ירד כלל תוך המחנה אפילו ארבע אמות.

מבאר בזה רבינו זי"ע, כיון שהלוחות היה סנפירינן, משא של ארבעים סאה, ואין באפשרי בכוח אנושי לישאם בידיו. ובפרט ביד אחד, כמו שכתוב "ושני לחת העדת ביד משה", ולא בידי משה. ובשלמא על כתפיו יכולים לישא משא של ארבעים סאה, כמו שנאמר ביהושע (ד, ה) הרימו לכם אבן אחת מן הירדן על שכמו, וכדאמרינן בסוטה (לה, א) ופירש רש"י (במדבר יג, כג) שהיה של מ' סאה וגמירי טונא דמידליה אינש על כתפו כו', עיי"ש. מכל-מקום ביד אחד בלתי אפשרי, ואינו בדרך הטבע רק בדרך נס. ואם-כן שוב אינו בכלל ל"ט מלאכות של בני אדם הנהוגים בדרך הטבע, וגרע משלא כדרך הוצאתו וכלאחר יד, ושוב אינו אסור כלל.

רבינו בעל מנחת אלעזר זי"ע (חיים ושלום פרשת כי תשא ד"ה ויהי ברדת) מתקשה על דברי ההפלאה בתרתי. א] מה שנקט שהר סיני דינו כרשות היחיד כדכתיב והגבלת את ההר סביב, אינו מובן. "מכיון שלא היה מוקף בגדר ומחיצה של י' טפחים, רק מוגבל בציווי הש"ת לאיסור שלא לעלות, כדכתיב (שמות יט, כג) "לא יוכל העם לעלות אל הר סיני כי אתה העדות בנו לאמר הגבל את ההר וקדשתו", היינו רק בציווי ופקודת הש"ת שלא לעלות, אבל לא בגדר ומחיצה גשמיות. וכיון שאין לו מחיצה גשמיות, שוב אינו רשות היחיד בפני עצמו". ב] מה שכתב לתרץ מצד ההלכה הטעינו חבירו בדרך הליכתו שפטור, מכל-מקום עדיין אסור מדרבנן. ואם-כן, איך עבר משה רבינו על איסור בירידתו עם הלוחות.

וממשיך בזה רבינו זי"ע שאפשר לתרץ, שאף אם אסור מדרבנן, מקל-מקום לצורך גדול כזאת, לקיים מצות הקב"ה להוריד הלוחות ביום-הכיפורים החשוב והנעלה ההוא, לא גזרו ולא החמירו על איסור דרבנן ככהאי-גוונא, וכעין "אין שבות במקדש" (פסחים פה, א). ואם כך, אפשר לומר שנכון שלא היה ההר סיני רשות היחיד מוגבל במחיצות, מכל-מקום דינו ככרמלית. שהרי הששים

יומא דהילולא

הרה"ק רבי דוד מדינוב זי"ע

י"ט אדר תרל"ד

הרה"ק רבי דוד שפירא מדינוב זי"ע, היה בנו הצעיר של רבינו הקדוש בעל בני יששכר זי"ע. עוד בנעוריו התפעלו ממנו גדולי הדור, ופעם כשבא אביו רבינו בעל בני יששכר זי"ע להרה"ק מוהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע עם שני בניו, רבינו בעל יודעי בינה זי"ע והרה"ק רבי דוד זי"ע, שאל הרה"ק בעל עטרת צבי מזידיטשוב לרבינו בעל בני יששכר בדרך תימה: "מאין ומהיכן לקח מחותני שתי נשמות יקרות ומסולאות כאלה לשני בני הללו, שהם נשמות בלא גופים?"

מסופר, שפעם כאשר חלה, ואביו רבינו בעל בני יששכר בא לבקרו, ציווה להוסיף יו"ד לשמו, ונקרא שמו "דויד". והסביר כי סגולה זו נמצאת בדברי חז"ל "יהב ליה ידיה ואוקמיה", כלומר, הוסיף לו יו"ד על שמו ועי"ז המשיך לו רפואה.

הרה"ק רבי דוד מדינוב עמד בקשר עם גדולי הדור, ונסע הרבה לבקרו. פעם כשנתוודע להרה"ק רבי שלום מבעלזא צוק"ל שהרה"ק ר' דוד בא לבקרו, אמר להרבנית שלו, שתכין מאכל חשוב, כי "ערליכער איד" בא לבקרנו. כשהופיע הרה"ק רבי דוד זי"ע ברוב הדרת גאווה, חלשה דעתה של הרבנית ואמרה לבעלה, שצריך היה לו לאמרה ש"רבי" בא לבקר, ואז היתה מכנת בשבילו סעודה שלימה כסעודת שבת. ענה לה הרה"ק השר שלום מבעלזא צוק"ל: תדעו, ש"רבי'ס" יש הרבה, אבל "ערליכע אידן" יש רק מעט מזער...".

גדול היה כוחו בלימוד זכות על בני ישראל, להמליץ עליהם, ולהעתיר בעדיהם לפני אביהם שבשמים. סיפר הרבני החסיד הישיש מו"ה אליעזר פאשקעס ע"ה ליבלחט"א

רבינו מרן שליט"א מאשר שמע בטל ילדותו בעיר מונקאטש, אשר פעם בא הרה"ק רבי דוד זי"ע לשהות בעיר מונקאטש לשבועי הקיץ, להימצא בחבורת חסידים של אביו רבינו זי"ע. בשבת קודש פרשת דברים, בשעת קריאת התורה, אשר נהג לקרות הספר תורה בעצמו, כאשר קרא הפסוק (ט, כב), "את חטאתכם אשר עשיתם את העגל, לקחתי ואשרף אתו באש", שינה מפסיקי שנפסק בתורה, וקרא: "את חטאתכם אשר עשיתם", והפסיק ורק אחר-כך המשיך "את העגל לקחתי ואשרף אתו באש ואכות אותו טחון היטב עד אשר דק לעפר...".

עוד סיפר ר' אליעזר פאשקעס ע"ה, שבאותו זמן ששהה הרה"ק רבי דוד במונקאטש, התלוננו לפניו הרבה מתושבי העיר אודות גראף אחד שמיצר תמיד לאנשי העיר. ביקש מהם הרה"ק ר' דוד זי"ע, שברצונו לראות את הגראף הרשע הלז. השיבו לו שאפשר הדבר, כי הם יודעים שבעוד זמן יוצא הגראף מהעיר לעסקיו, ויעבור דרך הבית שר' דוד עומד שם. בהגיע עת המסיום עמד הרה"ק ר' דוד אצל החלון, ונתן עיניו בו, ומאז לא שבה עוד הגראף לעיר מונקאטש...

לאחר פטירת אביו רבינו הק' בעל בני יששכר זי"ע בשנת תר"א, וויתר רבינו הק' בעל יודעי בינה, שהיה אבדק"ק לאנצהוט, על הרבנות בעיר דינוב, ומילא הרה"ק ר' דוד את מקום אביו כאב"ד דינוב, והנחיל אותו לבניו.

סיפר הרה"ח ר' אהרן ראטמאן ז"ל מה ששמע בנעוריו במונקאטש, שבשעת לוית אביו רבינו הק' בעל בני יששכר זי"ע, באמצע הלוייה הפסיק הרה"ק ר' דוד מללכת, ואמר: "וכי למה לי ללוות ארון ריק...".

הרה"ק רבי דוד זי"ע נפטר ב"ט אדר תרל"ד. לאחר פטירתו, לקטו בניו ותלמידיו דברי תורה שזכרו משמו, והדפיסו ספר בשם "צמח דוד". הספר מכיל בערך כמאה וששים דברי תורה, ומעידים המוציאים לאור, "כי כמעט בשבוע אחד או שתיים דברים כאלה ממנו נאמרים". אבל על אף שחידש ואמר הרבה חידושי תורה בימיו, לא היה כותבם ולא ציוה לתלמידיו לכתבם, ובכן כשבאו ללקטו, לא זכרו כבר הכל מהדברי תורה שאמר. ולכן הודפס ספר זה במעט הכמות ורב האיכות.

זכותו יגן עלינו.

אבקש גם לחזור ולקבל על עצמכם
ללמוד שיעורים קבועים בספרי רבותינו הקדושים זי"ע...
ולרבות עוד להגות בספרי רבותינו הקדושים איש לפי כוחו,
ובפרט בשבתות וימים טובים, שהם חזרת נפשנו.

ממכתב קודש של ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א
להתאספות אנ"ש בארה"ק בשבת שלפני ב' סיון תשס"ט

